ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Κώστας Μπουγιούκος, ανταπόκριση από το Παρίσι

Όσο και να επιχειρήσει κανείς να κάνει μια εκτεταμένη ανασκόπηση, όσο και να προσπαθήσει να αντλήσει πολιτικά συμπεράσματα για το κίνημα των «Κίτρινων Γιλέκων» που συγκλονίζει τη Γαλλία, δεν θα μπορέσει να καταλήξει κάπου. Οι εξελίξεις, όμως, τρέχουν ραγδαία και απαιτούν τόσο την καταγραφή όσο και την αποκωδικοποίηση τους, δεδομένης της δυναμικής που έχουν αποκτήσει μετά και τα όσα διαδραματίστηκαν χθες, στο τέταρτο κατά σειρά Σάββατο το οποίο σφραγίστηκε από μαζικές και μαχητικές συγκεντρώσεις στο Παρίσι και όλη τη Γαλλία, παρά το κύμα άγριας καταστολής και τρομοκρατίας που έχει εξαπολύσει ο κρατικός μηχανισμός.

Το κίνημα, ενώ ξεκίνησε με αφορμή ένα επιμέρους μέτρο, την αύξηση του άμεσου φόρου στα καύσιμα, γρήγορα –λόγω των τεράστιων συσσωρευμένων αντιθέσεων στη γαλλική κοινωνία– ξέφυγε από αυτό, εκφράζει πια συνολικά εργατικά αιτήματα. Έχει φτάσει δε, με τη συνδρομή όλων των πρωταγωνιστών του, να απειλεί την ίδια την προεδρία του Μακρόν. Η κατάσταση φαίνεται να ξεπερνά τους πάντες και τα πάντα — κυβέρνηση, κόμματα, ΜΜΕ, αναλυτές και συνδικαλιστές.

Πλέον, ολοένα περισσότερα εργατικά συνδικάτα βάσης προσπαθούν να συναντηθούν και να συντονιστούν με τα «Κίτρινα Γιλέκα» και να προκηρύξουν απεργίες, προτάσσοντας τα πιο προωθημένα εργατικά αιτήματα, όπως είναι η αύξηση του κατώτερου μισθού, η προστασία του κοινωνικού κράτους και η αύξηση της φορολογίας για το μεγάλο κεφάλαιο. Τα γεγονότα αυτά, σε συνδυασμό με την εκρηκτική κατάσταση που έχει δημιουργήσει στον χώρο των λυκείων η μεταρρύθμιση του μπακαλορεά και η σκληρή καταστολή από την αστυνομία την Πέμπτη, αλλά και η θέσπιση διδάκτρων στα πανεπιστήμια, ενώνουν στο Παρίσι εργαζόμενους, μαθητές, φοιτητές και «Κίτρινα Γιλέκα», σε ένα κυριολεκτικά εκρηκτικό μείγμα. Το Σάββατο 8 Δεκεμβρίου είναι μια μέρα που, όπως όλα δείχνουν, έχει γράψει ιστορία για τα κινήματα και τις διεκδικήσεις τους στην Ευρώπη.

Οι μαχητικές και μαζικές συγκεντρώσεις, που αψήφησαν τις απειλές και την καταστολή, καταγράφουν το Σάββατο 8 Δεκεμβρίου 2018 ως μία τομή, ενώνοντας στον δρόμο «Κίτρινα Γιλέκα» με μαθητές, φοιτητές, εργαζόμενους και άλλες κοινωνικές ομάδες.

Το κίνημα αναδεικνύει τα ιστορικά όρια των προηγούμενων αγώνων, των συνδικάτων και της Αριστεράς

Παρόλο που τα «Κίτρινα Γιλέκα» δεν χωρούν σε καμιά οντολογική ταξινόμηση των κοινωνικών/πολιτικών κινημάτων, όπως τα γνωρίζαμε εδώ και χρόνια, δεν ήρθαν από τον ουρανό. Το σημερινό κίνημα μπορεί να μην έχει άμεσες αναφορές στο σύνολο των ξεσπασμάτων που καταγράφηκαν στη Γαλλία από την εφαρμογή του κώδικα εργασίας το 2016 και μετά, στις καταλήψεις των πανεπιστημίων και στη μεγάλη απεργία των σιδηροδρομικών πέρσι. Ωστόσο, έρχεται ως συνέχεια αυτών των μεγάλων αγώνων και ως μια αδιαπραγμάτευτη ένδειξη ότι οι εργατικοί-κοινωνικοί αγώνες, όπως τους γνώριζαν η Αριστερά, ο παραδοσιακός συνδικαλισμός και τα κομμουνιστικά κόμματα, δεν αρκούν πια. Πατάει στην ιστορικότητά τους και ταυτόχρονα αποκαλύπτει τα ιστορικά τους όρια.

Είναι χαρακτηριστικό ότι όλες οι μεγάλες τριτοβάθμιες συνομοσπονδίες εργαζομένων στη Γαλλία (SGT, FO κλπ.) είναι όχι μόνο επιφυλακτικές αλλά και εντελώς αντίθετες στα καλέσματα για γενική απεργία. Αντ΄αυτού, οι ηγεσίες τους συναντιούνται με τον Μακρόν και την κυβέρνηση σε μια «ιερή ένωση» κοινωνικού διαλόγου, με σκοπό να επιβεβαιώσουν την εργασιακή ειρήνη που έχουν ντε φάκτο συνάψει με το κεφάλαιο.

Η γραμμή αυτή αποτελεί, πιθανότατα, το τελευταίο χαρτί του συστήματος Μακρόν. Έχοντας ήδη εξαντλήσει το «διαίρει και βασίλευε» που επιχειρήθηκε να εφαρμοστεί στις αρχές της εβδομάδας (υπάρχουν τα καλά «Κίτρινα Γιλέκα» που διαδηλώνουν ειρηνικά και τα κακά που τα σπάνε), ο Γάλλος πρόεδρος παίζει σκληρά το χαρτί της ενσωμάτωσης. Ζήτησε, έτσι, τη δημιουργία μιας «ένωσης για την προστασία της δημοκρατίας» –αυτής που ο ίδιος ισοπέδωσε με την πρώτη πράξη της θητείας του, φέροντας με προεδρική νομοθετική πράξη τον νέο κώδικα εργασίας χωρίς συζήτηση στη βουλή– που θα περιλαμβάνει κόμματα και συνδικάτα. Η πράξη αυτή ολοφάνερα πια καταδεικνύει ότι το πολιτικό προσωπικό δεν έχει την παραμικρή ιδέα πώς να αντιμετωπίσει ένα τέτοιο κίνημα και προσπαθεί να το εντάξει, στον βαθμό που μπορεί, μέσα στις παραδοσιακές δομές της γαλλικής αστικής δημοκρατίας (κόμματα-συνδικάτα-οργανώσεις) για να μπορέσει να επαναλάβει αυτό που κάνει τόσο καλά από τον Μάη του ’68 μέχρι σήμερα: Να απονευρώνει, να αποδυναμώνει και να ενσωματώνει πλήρως –ίσως με κάποιο κόστος μερικές φορές– οποιαδήποτε δυναμική τολμά να διεκδικήσει μιαν άλλη κοινωνική οργάνωση.

Μολαταύτα, το κίνημα ήδη έχει καταγράψει μικρές νίκες, καθώς μετά τα γεγονότα της 8ης (?) Δεκεμβρίου, η κυβέρνηση απέσυρε το μέτρο της φορολογίας των καυσίμων. Μάλιστα, αυτή είναι ίσως η πρώτη φορά στην ιστορία της Ευρώπης, που κάποιος νόμος αποσύρεται χωρίς ούτε μια μέρα απεργίας! Ήταν μια κίνηση, πάντως, που αντί να κατευνάσει τα πνεύματα, άνοιξε την όρεξη στο κίνημα, το οποίο δεν σταματά και απαιτεί πλέον πολύ περισσότερα από τα 42 αιτήματα που διακινήθηκαν μέσα από ένα κοινό διαδικτυακό έγγραφο, χωρίς να έχει προηγηθεί κάποιου είδους πολιτική επεξεργασία.

Όλο αυτό το κλίμα, όπως είναι φυσικό, έχει δημιουργήσει κατάσταση αναβρασμού στα συνδικάτα βάσης, που πιέζουν και κατάφεραν σε 6-7 κλάδους να επιβάλουν αποφάσεις για απεργίες το επόμενο διάστημα, με πρόταγμα τα εργατικά αιτήματα και ενάντια στη γραμμή της «τάξης και ασφάλειας» από την πλευρά των κορυφών. Αξίζει να σημειωθεί ότι αποτελεί αίνιγμα και προκαλεί εντύπωση η στάση ακόμα και συνδικάτων του μαχητικού ρεφορμισμού, όπως η CGT, που δεν περιορίστηκε απλά σε μια προσπάθεια ενσωμάτωσης του κινήματος και τιθάσευσης των εξεγερσιακών χαρακτηριστικών, αλλά ήταν εξαρχής αντίθετη στα «Κίτρινα Γιλέκα», κυρίως με καταγγελίες για «ακροδεξιό» χαρακτήρα. Η αλήθεια όμως είναι ότι, πέρα από τα περιστατικά μεμονωμένης εμφάνισης και δράσης ακροδεξιών στοιχείων μέσα στο κίνημα, ο χαρακτήρας των συγκρούσεων και των αιτημάτων, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ουδέποτε η Λεπέν τήρησε κάποιου είδους θετική στάση απέναντί του, αποδεικνύουν ότι ο λόγος για τον οποίο ο παραδοσιακός γαλλικός συνδικαλισμός δεν πήρε ξεκάθαρα θέση στο πλευρό ενός γνήσιου διεκδικητικού κινήματος είναι πολύ βαθύτερος.

Ακόμα και σε μια χώρα όπως η Γαλλία στην οποία μεγάλο ποσοστό εργαζόμενων παραμένουν ενταγμένοι σε συνδικάτα, ενώ υπάρχουν 5 μεγάλες και άλλες τόσες μικρότερες συνομοσπονδίες όλων των πολιτικών χρωματισμών, η απόσταση μεταξύ συνδικάτων (όχι μόνο των ηγεσιών τους…) και του μεγάλου όγκου του κόσμου της εργασίας είναι μεγάλη. Η «γραφειοκρατικοποίηση» και οι καταγγελίες περί εργατοπατέρων, ηγετίσκων και άλλων παρόμοιων, παρότι είναι καθόλα δόκιμες, δεν αρκούν για να ερμηνευθεί αυτή η απόσταση. Στην πράξη, αυτό που άρχισε να φαίνεται με το αδιέξοδο του μεγάλου αγώνα των σιδηροδρομικών πέρσι, είναι ότι το πλαίσιο και οι δομές των διεκδικητικών κινημάτων στον ανεπτυγμένο καπιταλισμό, όπως αυτές εδραιώθηκαν μετά τον Μάη του ’68, είναι πλέον παρωχημένες. Η κυριαρχία ενός φιλελεύθερου τύπου δικαιωματικών διεκδικήσεων, σε αντιπαραβολή με εκείνες που κάνουν αναφορά σε άλλες μορφές κοινωνίας ή οικονομίας και θέτουν πρώτο στην ιεράρχησή τους το συμφέρον και την υλική υπόσταση της τάξης, έχει δημιουργήσει έλλειψη εμπιστοσύνης και αποξένωση της πλειοψηφίας του κόσμου της εργασίας τόσο από τον οργανωμένο συνδικαλισμό όσο και από την πολιτική εκπροσώπηση.

Όσο για το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα, είναι κυριολεκτικά ανύπαρκτο και μοιάζει να ασχολείται με τις εκλογές στους υπαλλήλους του δημοσίου, προσπαθώντας να μαζέψει ψήφους. Ίσως, δε, τα στελέχη του να είναι κλεισμένα σε κάποια αίθουσα μαζί με το Σοσιαλιστικό Κόμμα και προσπαθούν να χτίσουν την αποκαλούμενη «Πλατφόρμα Αμόν» με τις «ευρύτερες δημοκρατικές δυνάμεις» και με φόντο τις επερχόμενες τοπικές εκλογές. Η δε «Ανυπόταχτη Γαλλία» του Μελανσόν, διακηρυκτικά τοποθετήθηκε θετικά στην εξέγερση, κατακεραυνώνοντας τόσο την παραδοσιακή Αριστερά όσο και την στάση των συνδικάτων. Μολαταύτα, ούτε διαθέτει την οργανωτική διασύνδεση που ίσως της διασφάλιζε επαφή με τη βάση του κινήματος, ούτε έχει παρουσιάσει κάποιο πολιτικό σχέδιο πέρα από την μετουσίωση της αντίστασης σε δικό της εκλογικό ποσοστό.

Κλείνοντας και συμπυκνώνοντας όσα συμβαίνουν σήμερα στη Γαλλία, θα λέγαμε ότι έχουμε να κάνουμε με το πρώτο κίνημα που σπάει τον μεταμοντερνισμό της Αριστεράς του Μάη του ’68 στον ανεπτυγμένο καπιταλισμό. Στην καλύτερη εκδοχή, της νίκης του, θα δημιουργήσει κάτι εντελώς διαφορετικό από τον Μάη, που δεν θα ενσωματώνει καμιά από τις «σταθερές» του. Στη χειρότερη εκδοχή, της ήττας του (ένα ενδεχόμενο που είναι ανοιχτό), ίσως αναδείξει κάτι πιο αυταρχικό από αυτό που ήδη βιώνουμε στον ολοκληρωτικό καπιταλισμό.

Μέχρι τότε, έχουμε πολλά ακόμα να διδαχτούμε, η ιστορία δεν τελειώνει ποτέ.

prin.gr